

Övningar i kreativt skrivande:

- Tuva träffar en liten vätte på sista sidan i boken. Tänk dig att du stöter på en vätte eller något annat väsen när du är ute i skogen. Skriv en scen som beskriver vad ni pratar om. Använd talstreck.
- Att vara utanför är svårt. Skriv en ny scen där Hanna och Isabelle är elaka mot Tuva. Vad säger de? Var befinner de sig? I skolbåten eller på något annat ställe? I omklädningsrummet? Är det någon som hjälper Tuva eller får hon klara sig själv? Slutar din scen lyckligt eller olyckligt?
- Tuva åker hem till Rasmus och berättar om när hon kämpade mot Nurmandir under vattnet. Rasmus bjuder henne på fika och de sitter och pratar i köket. Använd dina fem sinnen (smak, hörsel, lukt, syn, känsel) för att beskriva platsen och vad som händer: Vad pratar de om? Vad fikar de? Hur smakar fikat? Hur ser det ut i köket? Vilka ljud hörs? Hur känns stolarna de sitter på? Hur luktar det? Vad har de på sig? Låt din berättelse börja med att de träffas i hallen. Avsluta med att de säger hejdå till varandra.
- Skriv ett brev till författaren. Förklara vad du gillade med boken och vad du inte gillade. Fanns det scener du kände igen från ditt eget liv? Vilka? Vad tyckte du om slutet? Finns det något du undrar över?

Lärarhandledning:

Djupgraven

Här presenteras ett antal kapitelrelaterade frågor att fundera över och samtala kring. Efter frågorna följer först några övergripande diskussionsfrågor, sedan övningar i kreativt skrivande.

Prologen:

Berättelsen börjar med en prolog. Det är en förtext, något som har hänt tidigare t.ex., men som är viktigt för det som händer nu. Vad är det egentligen som händer i prologen? Varför tror du att författarna har valt att inleda boken just på detta sätt? Vilken känsla vill prologen förmedla?

Kapitel 1-2:

- Vad får vi veta om huvudpersonen Tuva i första kapitlet? Hur förstår man att Tuva är utanför?
- Hur märker man om någon har hög eller låg status i en grupp?
- Hur uppfattar du idrottsläraren Stefan?
- Finns det en föraning om att något kommer att hända? Varför tror du i så fall det?

Kapitel 3-4:

- Varför tror du att Rasmus följer efter ljuspunkterna?
- Vad tror du kan ha hänt Axel?
- Varför blåser Tuva i visselpipan? Vad skulle du ha gjort om du var Tuva och mötte Rasmus i skogen?
- Tuva drar för gardinerna när hon väntar i klassrummet. Varför vill hon inte se havet?
- Tuva tycker att skolsköterskan Maria är konstig och falsk. Vad får vi veta om Maria?

Kapitel 5-6:

- Varför har Tuva en »klump i magen« och »biter ihop tänderna så hårt att det gör ont« när hon blir utfrågad av poliserna?
- Berättar Tuva verkligen allt hon vet för poliserna, eller finns det något hon inte talar om?
- Kan det vara rätt att ljuga ibland, eller bör man alltid försöka att tala sanning?
- I kapitel 6 använder författarna alla fem sinnen för att ge liv åt texten. Kan du ge exempel på det?
- Varför är Tuvas mamma upprörd när hon hämtar Tuva från skolan?
- »Frågade de om du hade gjort honom illa?» undrar Tuvas mamma. Varför tror du att hon säger så?

minska din påverkan på miljön? Längst bak i boken finns tips om du behöver inspiration!

- Det är lätt att vara kaxig när man bor i ett samhälle eller i en stad där det aldrig blir riktigt mörkt. Men när det är glesare mellan husen och det inte finns gatlyktor kan det kännas an-norlunda. Finns det ställen där du inte känner dig trygg? Vad beror din rädsla på? Är du rädd för något som finns på riktigt eller är din rädsla onödig? Hur reagerar du när du blir rädd – fryser du fast eller springer du?

Varför tycker vi om att bli skrämnda och skräm-mas?

- Förr var man rädda för skogsrået, elaka tomtar, mylingar och kanske en och annan varulv. Idag är det mycket vampyrer och zombier i böcker och i teveserier – hur kommer det sig?
- Finns det olika sorters rädslor? Är det skillnad på att vara rädd för en varulv i skogen och att ens föräldrar ska skiljas, att bli mobbad eller att det ska bli krig, till exempel? Vilken rädsla är värst?

Kapitel 53-56:

- Varför upplever Tuva ett stort lugn innan hon hoppar ner i vattnet, trots att hon ska möta ett odjur?

Kapitel 57-58:

- Varifrån tror du att den sträva kvinnliga rösten kommer, den som ger Tuva styrka när hon är under vattnet?

Kapitel 59-60:

- Tycker du att boken slutar glatt eller sorgligt? Eller kanske både och? Hur tycker du att böcker bör sluta – med att man får svar på alla sina frågor, eller att vissa gåtor lämnas olösta?
- Det kommer ytterligare två böcker i serien om Tuva. Vad tror du kommer att hända i nästa bok? Tror du att Axel kommer att dyka upp, eller är han förlorad för evigt? Kommer vi någonsin att få veta vad som har hänt honom?

Övergripande diskussionsfrågor:

- Tuvas skolkompisar tycker att hon är annorlunda och hon hamnar utanför. Kan det finnas positiva saker med att vara annorlunda eller är det alltid bara negativt?
- Är man för alltid fast i sin »roll« eller kan man förändras?
- Östersjön och havet spelar en stor roll för Tuva och andra som lever i skärgården. Just Östersjön är också ett av världens mest förorenade hav och den globala uppvärmningen påverkar oss alla på ett eller annat sätt. Vad kan du själv göra för att

Kapitel 7-8:

- »Det finns bara en enda familjebild med mig som baby«, berättar Tuva. Hur många bilder finns av dig när du var liten? Säger påståendet något om Tuvas familj?
- Flera personer har försvunnit på havet den senaste tiden. Tror du att det finns en naturlig förklaring till detta?
- Vi får veta att Tuva har ärr på halsen. Vad kan ha hänt? Varför får vi inte veta?
- Hur beskriver Tuva sig själv när hon speglar sig i fönsterglaset?
- Vilken funktion fyller Gammel-Ingvar i berättelsen?

Kapitel 9-10:

- Hur påverkas skolan av att Axel är borta? Vad tror du kan ha hänt honom? Tror du att han kommer att dyka upp oskadd?
- Tuva känner en enorm lättnad när Rasmus frågar om hon också »såg dem«. Vad menar Rasmus med »dem«? Och varför blir Tuva så lättad?

Kapitel 11-12:

- »Han är precis som alla andra i klassen«, tänker Tuva när Rasmus ifrågasätter hennes drömmar. Vad menar Tuva med det?
- Tuva saktar in så att hon inte ska komma samtidigt som Rasmus till klassrummet. Varför gör hon det? Vad säger det om hennes syn på sig själv?

- Hur ser relationen ut mellan Tuva och hennes mormor? Varför tror du att mormor Gerd är så hård mot Tuva? Älskar man alltid sin familj och sin släkt?

- Vi får veta att Tuva som liten slutade amma direkt efter »olyckan«. Vilken olycka är detta? Har vi fått veta något tidigare som kan ge oss ledtrådar?

Kapitel 13-14:

- Mamma vill inte berätta för Tuva varför hon blev arg på mormor Gerd, eller vad mormor menade med sitt påhopp. Vad kan det finnas för anledning till att mamman väljer att inte berätta? Vid vika tillfällen kan det vara bättre att hålla tyst än att säga sanningen?

- Varför blir Tuva rädd när Bellman går ut i vattnet? Vad tror hon kan hända?

- Vad är det som gör att havet till slut lugnar sig?

Kapitel 15-16:

- Tuva flyr från skolsköterskans rum. Vad är det som får henne att ge sig av så hastigt?

- Hur uppfattar du skolsköterskan Maria?

Kapitel 17-18:

- Känner du igen dig i nervositeten som Tuva upplever när hon ska skriva till Rasmus? Varför är hon nervös? Vad är det som gör att det ibland känns nervöst att skriva eller ringa till andra människor?

Kapitel 45-46:

- Havsfolket kallade det onda i havet för Nurmandîr, men Maria varnar Tuva för att använda det namnet. Kan du komma på något annat namn i någon annan bok som man inte heller får nämna?

- Ibland luras vi att tro att varelser är onda, fast de egentligen kämpar för det goda. Vilka exempel på det kan du hitta i Djupgraven?

Kapitel 47-48:

- Hur mycket vet egentligen Tuvas pappa, tror du? Tror han själv på historien med vattenskotern, eller vill han bara lugna Tuva?

- Hur tror du att Rasmus kommer att reagera när han får veta sanningen om Tuva?

Kapitel 49-52:

- Isabelle har fångat en liten bit av Tuvas berättelse på sin mobil. Trots att det hon säger är sant kan ändå Isabelle vända det mot Tuva. På samma sätt kan delar av sanningen användas för att sprida falska budskap, till exempel på nätet. Hur kan man göra för att inte bli lurad? Finns det några bra knep att ta till? Hur vet man till exempel om man kan lita på sådant man hittar på nätet?

Kapitel 35-36:

- Tuva vet inte varifrån hon kommer eller vem hon är. Mormor Gerd kanske vet, men till en början vill inte Tuva höra hennes teorier. Varför tror du att Tuva inte vill veta?
- »Nu förstår jag plötsligt allting när något guldigt blänker på en tand.« Vad är det Tuva förstår? Och varför väser varelsen »Helvete«?

Kapitel 37-38:

- Om du var Rasmus, skulle du lita på Tuvas berättelse?

Kapitel 39-40:

- »Du kanske inte är någondera«, säger mormor Gerd till Tuva. »Eller både och.« Hur viktigt är det att veta vem man är? Och hur många saker kan en människa vara samtidigt? Finns det någon gräns?

Kapitel 41-42:

- Vad är det som gör att Tuva äntligen vågar säga ifrån till Hanna? Varför har hon inte gjort det förrän nu, tror du?

Kapitel 43-44:

- Maria berättar för Tuva att hon är en mara. Litar du på Maria? Är hon vän eller fiende?
- Hur förklarar Maria att »det gamla folket« blir färre och färre?

- Tuva vet att hennes pappa skulle leta efter henne om hon försvann. Varför tror du att hon tvekar på om hennes mamma skulle göra samma sak? Hur skulle du bete dig om någon som du älskade plötsligt var borta? Vad skulle du göra om du var i Tuvas och Rasmus situation?

- Tuva berättar att hon såg tomtar och troll när hon var liten. Tror du att vissa människor kan se sådant som andra inte kan se?

Kapitel 19-20:

- Tuva åker ut på Kanholmsfjärden innan solen har gått upp, trots sin rädsla och trots Gammel-Ingvars varningar. Varför ger hon sig ändå ut på havet? Hur skulle du ha gjort om du var i hennes sits? Skulle du ha åkt eller stannat på land?

Kapitel 21-22:

- Varför ber Rasmus Tuva om förlåtelse (sidan 115). Vad är det han ångrar?
- Nu får vi äntligen veta bakgrunden till Tuvas ärr på halsen. Hade du redan tidigare kopplat ihop hennes olycka med prologen, eller är det först nu som bitarna faller på plats?
- Varför tror du att författarna har valt att beskriva Tuvas ärr som rivmärken? Vad vill de antyda kan ha hänt?
- Varför har Tuva inga vänner? Finns det flera förklaringar?
- »Om du bara kunde vara lite...«, börjar Rasmus. Hur tror du att meningen var tänkt att sluta?

Kapitel 23-24:

- Varför vill inte Tuva och Rasmus prata med polisen, till en början?
- Varifrån kommer Rasmus vrede när han pratar med Ivar? Är han mest arg, tror du, eller bär han på någon annan känsla också?
- »Varför var jag tvungen att kasta ur mig den där skiten i skogen?« säger Tuva på sidan 134. Vad menar hon? Vad är det hon ångrar?
- Skuggan som sitter på Tuvas bröstorg, är den dröm eller verklighet?

Kapitel 25-26:

- Pappan och mamman säger ingenting när Tuva kommer hem med båten på lördagen. Vad tycker du är värst när dina föräldrar är arga – att de är helt tysta eller att de skäller och gormar?
- När Tuvas pappa förklarar att han älskar henne tycker Tuva att det låter »ovant«. Hur kan man tolka det?
- Varför berättar inte Tuva för sina föräldrar vad hon har varit med om? Skulle du ha berättat om du var i Tuvas situation?
- Marianne, Axels mamma, står på bryggan när skolbåten svänger in mot Axels ö. Hon är förtvivlad och utom sig av sorg. Hur kan vi förstå hennes känslor utan att de sägs rakt ut?

Kapitel 27-28:

- När Hanna och Isabelle hoppar på Tuva i matsalen är det till en början ingen som ingriper. Hur skulle du göra om du såg att någon på din skola blev utsatt? Skulle du våga säga ifrån, eller skulle du titta åt ett annat håll och låtsas som ingenting?
- Hur skulle du önska att omgivningen reagerade om någon eller några var taskiga mot dig?

Kapitel 29-30:

- Tuva jämför sin mamma med Rasmus mamma. På vilka sätt är de olika?

Kapitel 31-32:

- Tuva rör sig under vattnet och tänker att hon borde ha vänner och släktingar där nere. Vad kan hon mena?
- Tuva drar in vatten i lungorna och vrålar. En kort stund kan hon skrika, men sedan tänker hon att hennes gälar är borta. Vilken slags varelse tror du att hon är? Eller har varit?

Kapitel 33-34:

- Varför tror du att Tuva plötsligt vågar berätta för sin mamma om olyckan med Axel?
- »Du är inte barnet jag födde, men du är min dotter«, säger mamman till Tuva. Vad vill hon säga med det?

Jag kan inte låta bli att slänga en förtvivlad blick över axeln och ser hur någonting följer efter båten. En blek viskning i vattnet, en kall ström under ytan som färdas mycket snabbare än jag.

Den tänker inte låta mig komma undan.

DJUPGRAVEN är första delen i Camilla och Viveca Stens rysartrilogi. I huvudpersonen Tuva får vi också en träffande skildring av hur det är att växa upp på en skärgårdsö, när sommargästerna har gett sig av och dimman ligger tjock över havet.

BONNIER
CARLSEN 

DJUPGRAVEN

LÄRARHANDLEDNING

CAMILLA
VIVECA STEN